MARCVS ANTONIVS DE DOMINIS
ARCHIEPISC. SPALATEN.

Sui reditus ex Anglia Conſilium exponit.

Ex libris Cong.nis S. Mauri Romæ 1691.

ROMÆ, Ex Typographia Reu. Cameræ Apoſtolicæ.
M. DC. XXIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

MARCVS ANTONIVS DE DOMINIS ARCHIEPISC. SPALATEN.

Sui reditus ex Anglia Conſilium exponit.

1 PRAECLARE ſanè, vt cætera omnia, Spiritus Sanctus inter opera carnis, per os Pauli *Gal. 5. 20. contentiones, æmulationes, iras, rixas, diſſenſiones, ſectaſq;* numerauit. Hos ego infauſtos infauſtæ arboris, nimiumq; acerbos fructus in me expertus, quos prius, deprauato ex morbo animi guſtu, auidè deuoraueram, iam ad meam ſalutem, hauſto ſalutari diuinæ gratiæ pharmaco, mihi euomendos eſſe duxi. Atque hoc ipſum vt tutius & promptius facerem, erratáq; mea plurima, ex peſſimo priori meæ malæ profectionis Cõſilio ſequuta, apertè ipſemet reprehendere poſſem, & damnare, illud optimi cepi Conſilij, vt, relicta errorum, falſitatum, & hæreſium ſchola, ad Sanctam Romanam Eccleſiam, ſolam atque vnicam veritatis Catholicæ columnam, ac ſingulare firmamentum, & omnium Catholicorum Matrem, à qua impiè diſceſſeram, ſpontè redirem. Ante omnia itaque reprehenſionem hanc, & damnationem, errorumq; meorum deteſtationem proſequar; deinde alias etiam cauſas, cur Anglia, aliæq; hæreticorum ditiones fuerint mihi omnino deſerendæ, & Sancta Eccleſia Catholica Romana repetenda, commemorabo.

2 Morbus eſt antiquiſſimus humanæ naturæ corruptæ, à primo Parente ad poſteros omnes tranſmiſſus, vt quando erramus, & in ve-

Digitized by Google

tita prolabimur, aut putidas comminiſcamur excuſationes, *Mulier quam dediſti mihi &c. Gen. 3. 12.* aut etiam errata defendamus, & iuſti atque honeſti conficta veſte, ea obtegere ſatagamus. Id mihi contigiſſe & fateor, & doleo. Morbus animi, quo, antequam diſcederem, laboraui, fuit, quod nimium *propriæ prudentiæ*, contra ſalubre Sapientis conſilium, *Prou. 3. 5. inniti*, ingenioliq; confidentia, de rebus fidei, tantillus, audax nimium ferre iudicium voluerim: Acceſſit Iracundiæ quædam phreneſis, non quam mihi ex Anglia diſcedenti obiecerunt ſcioli aliqui, ex ambitis fruſtra, negatisq; dignitatibus, ſed ex mea penitus irrationabili, dum alijs, de quibus in meæ profectionis Conſilio immerito ſum conqueſtus, ſubdi ægerrime ferrem, impatientia, excitata. Hæc me in ſyrtes & breuia adegerunt, hæc alliſerunt ad ſcopulos, hæc ingenium ad peſtiferas cogitationes exacuerunt, hæc, vt errores Eccleſiæ Romanæ vane comminiſcerer, quibus meam profectionem excuſarem, effecerunt, hæc me vltra extremas oras amandarunt. Atque vt rectè feciſſe viderer, imprudentiæq; ac temeritatis, imò & hæreſis notam vtcumque effugere conarer, in meæ profectionis defenſionem Conſilij mei expoſitionem primum, deinde volumina quædam, & libellos edidi, plurimis eò congeſtis, quæ pingendi, fingendiq; ars ſuggeſſit, & carnis conſilium ſuppeditauit. Ac dum interna feruebat ægritudo, Iracundiæq; ſtimuli animum exulceratum pungebant, linguæ calamiq; prurigo in ſaniem erumpebat. Plurima, quæ Sedis Apoſtolicæ hoſtes in hæreſes abrepti credebant, afferebant, profitebantur, mihi iam à me ipſo obcæcato credibilia, aliqua etiam vera videbantur, quando ego nondum dogmata controuerſa ad veræ Theologiæ parium lapidem admoueram, nec ea perfectè diſcuſſeram: nam aliquam de Republica Eccleſiaſtica partem, in qua de dogmatibus & fidei regulis mihi agendum propoſueram, non abſolueram, imò ne aggreſſus quidem fueram: vtcumque in profectionis Conſilio omnes illos libros me paratos habere dixerim. Hinc ego temerè nimium hæreticorum calumnijs, non catholicæ innixus fidei, libellos, Conſilij

Digitized by Google

filij profectionis, & alium, quem *Scogli del Chriſtiano naufragio*, inſcripſi, ac cuiuſdam Concionis, erroribus, etiam hæreſibus referſi, in odium vt plurimum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac Sedis Apoſtolicæ, Summorumq; Pontificum, à quibus me læſum exiſtimabam, eaq; aſſerui, & multa, quæ falſa ac hæretica eſſe & prius noram, & poſtea, ex parte ſaltem, ipſemet reprehendi, ac tota mente, dum ſcriberem in Anglia, ſum deteſtatus: nunc quoque expreſsè libellos illos abominor & deteſtor; quippe qui hæreſes apertas contra Catholicam veritatem contineant, & ſanæ doctrinæ ſint contrarij, hoc eſt, ei, quam tenuit, & tenet perpetuò Sancta Catholica Eccleſia Romana, contra quam quicquid à me vbicumque dictum ſcriptumq; eſt, id ego totum damno & deteſtor: idq; melius etiam & fuſius in confutatione meorum de Rep. Eccleſiaſtica, aliorumq;, ſiquos ſcripſi, librorum, Deo bene fauente, damnabo & deteſtabor. Me enim, ac omnes libros meos ſanctiſſimo Sanctæ Rom. & Apoſtolicæ Sedis, Eccleſiarum omnium magiſtræ, iudicio atque Cenſuræ omnino ſubijcio.

3 Interim verò Conſilium illud meum infælicis meæ profectionis, & infames Scopulos, mei maximè & hæreticorum, non catholicorum naufragij, necnon Concionē illam oportet me ipſum in hoc nouo, ac verè ſano Conſilio deteſtari. Neque pudebit, detractis, quæ mihi confinxeram, indumentis, nuditatem meam aperire, quia non puduit, contra ius, faſq; in vana commenta, in apertas calumnias, ac in fœdas etiam hæreſes erumpere. Scorpij aculeus & venenū, ex ipſiuſmet Scorpij, qui pupugit, contuſione, medelā accipit opportunā: *Dioſcorid. l. 6. c. 44.* ſi mei ipſius ſpontè facta contritio ac contuſio venenato vulneri, (ſi quis tali vulnere ſaucius indoluit) medelam afferat, fælicem meam contuſionem, humiliationem, mortificationem reputabo. Stet inconcuſſa Eccleſiæ Catholicæ, & Sedis Apoſtolicæ gloria, etiam cum ſummo in me bonorum humanorum detrimento, vbi eam ipſe iniquè imminuere ſum conatus, tandem mihi quoque, ſaltem apud Deum, id non poteſt non eſſe glorioſum. Fateor itaque in primis, ac verè & ſincerè in conſcientia

Digitized by Google

tia teſtor, me, & Conſilium illud profectionis, & Scopulos, & Concionem, non ex cordis ſinceritate, non ex bona conſcientia, non ex fide non ficta ſcripſiſſe, ſed vt meæ profectioni omnino vituperabili qualemcumque obtenderem excuſationem; & hæreticis, ad quos miſer properabam, vel quibuſcum verſabar, gratior eſſem & acceptior. Decennij labor, quem in eo Conſilio iactaui, non maturitati deliberationis, non conſilij grauitati, non diſcuſſioni veritatis, ſed, toto eo tempore, vano & inutili ac pernicioſo apparatui, quo audacia, imò & hæreticalia commenta perficerem, & ſimul Iracundiæ obſequerer, inſeruiuit: Vt propterea non diuina, ſed diabolica fuerit illa vocatio; non Sancto Spiritu, ſed ſpiritu malo, ſpiritu vertiginis me, peius quam Saulem *1. Reg. 18.10.* concitante. Reditum vero meum diuinæ veræ vocationi tribuendum eſſe non dubito, Sancto diuino Spiritu me ad Matrem meam Catholicam Romanam Eccleſiam reuocante.

4 Mores Romanæ Curiæ, dixi, feciſſe vt ab ea perpetuò abhorrerem; hoc me male dixiſſe non ignoro: neque enim deerant tunc: non deſunt hodie Romæ pietatis, & omnium virtutum Chriſtianarum plurima exempla conſpicua, quæ religioſos animos & delectare poſſunt, & allicere. Dixi, ex interdicta librorum Romanæ doctrinæ contrariorum lectione, ſuſpiciones aliquas malas emergere, quæ hæreticorum ſcriptis fidem concilient, atque inducant ad credendum, aliquid in illis latere, cui conuellendo doctrina noſtra non ſufficiat; hoc quoque non ſine graui fidei catholicæ iniuria à me dictum eſſe planè agnoſco, qui in libris hæreticorum doctrinam falſam, hæreticam, ſcandaloſam, peſtiferam inueni, à cuius pabulis, ne animi fidelium inficiantur, illi merito ſint arcendi. Neque enim priuatorum, qui legunt libros, ſed Paſtorum fuit ſemper, & eſt iudicium fidei, vt quæ ſint venenata paſcua cognoſcant, & ab ijs quam longiſſimè oues ſuas amoueant. Argumenta porrò hæreticorum fallacia ſunt, ſophiſtica, & facillimas habent ſolutiones. Dixi, eorum doctrinam, qui Eccleſiæ Romanæ aduerſantur, vel nihil, vel parum à pura priſcæ Eccleſiæ doctrina abhorrere: Et

hoc

Digitized by Google

hoc falſum eſt : Nam dogmata, in quibus illi à Catholicis diſcrepant, ſunt omnia prorſus dogmatibus priſcæ Eccleſiæ contraria; & nihil magis eos erroris conuincere poteſt, quàm veteris Eccleſiæ autoritas, à qua illi ſuis nouitatibus longiſſimè receſſerunt; vt meritò hoc nomine tanquam hæretici ſint ipſi ab Eccleſia Romana damnati. Deteſtandum itaque eſt, & deteſtor illud, quod dixi, ideo dumtaxat doctrinas illorum ab Eccleſia damnari, quia illa ſenſui,corruptisq; Curiæ Romanæ moribus aduerſentur. Dixi quoque Romæ per ſummam vim nouos cudi articulos: Et hoc profecto contra fidem & conſcientiam; neque enim id vnquam obſeruaui, nec à quoquam obſeruari poſſe certò ſcio. Non enim noui articuli cuduntur, vbi declarationes & explicationes verorum fidei articulorum, ex diuinis Scripturis, & Patrum traditionibus, ipſisq; fidei regulis collectæ apponuntur. Inſuper Romanam Eccleſiam titulo Catholicæ, & Vniuerſalis Eccleſiæ ſpoliare ſum conatus; in quo erraui plurimum: Eccleſia enim Catholica Romana intelligitur, non modo illa ſpecialis & particularis, quæ Romæ eſt, ſed etiam aggregatum ex omnibus Eccleſijs Romanæ Eccleſiæ vnitate eiuſdem fidei, & ſubiectione ad ipſius Summum Pontificem, vbicunque tandem illæ fuerint, etiam in extremis mundi oris, adhærentibus. Et ſanè veriſſimum eſt, atque à me ſæpius & voce, vt teſtis ipſa Anglia eſſe poteſt, & ſcripto in meis de Republica Eccleſiaſtica tractatibus in ea parte, quam vltimo in Germania impreſſam audio, probatiſſimum, nullam aliam eſſe Catholicam, niſi Romanam, & hoc ipſum aggregatum: cum reliqui omnes Chriſtianorum cœtus hæreſibus deturpati, & ſchiſmate à Catholica diuiſi ac ſeparati, extra Catholicam Vniuerſalem veram Chriſti Eccleſiam ſint conſtituti: & illi verè cæci cum ſuis cæcis Ductoribus in barathrum perditionis ruunt, & præcipitantur; quod ego de Romanis, cum graui iniuria peſſimè pronuntiaui. Ex Romana enim Eccleſia perpetuis temporibus ad omnes alias Chriſti Eccleſias lux fulgentiſſima puræ & incorruptæ fidei promanauit, & nunc promanat. Memini vero me in Præfatione librorum de

Rep.

Rep. Eccl. inter alia, quibuſdam vſum verbis, quibus videor in Eccleſia Catholica poſuiſſe omnes, quicumque baptiſmum receperunt in nomine Trinitatis. Sed licet verba male ſonent, & hæreticas quoque Eccleſias faciant veræ Catholicæ Eccleſiæ vera, & ſana membra, quod eſt falſiſſimum, & hæreticum, ſenſus tamen meus fuit, vt Arianæ, Neſtorianæ, Eutychianæ, & omnes hæreticæ, ac olim damnatæ omnino excludantur, ac ſolæ orthodoxæ retineantur: Quas tamen verè orthodoxas longè plures tunc putabam, quàm re vera ſint; & multas poſterioribus hæreſibus infectas, ac ſchiſmate diuiſas, ad Catholicam pertinere malè ſentiebam. Quamuis enim Catholica ex vniuerſitate vocetur, vniuerſitas tamen non niſi verè orthodoxas, quæ per totum ſunt Orbem ſparſæ, & eas, quæ in vnitate Catholica cum Romana permanent, complectitur. Ac ſanè Romanæ Eccleſiæ Vniuerſitas, non modo in perpetua, & nunquam interrupta, nunquamq; interrumpenda ſanæ fidei duratione, & firmitate conſiſtit; ſed etiam vniuerſalis eſt, quia eadem ipſius fides, ſupremumq; Regimen ad omnia loca, & ad omnes nationes, poſt Chriſti aduentum, ſunt dilatata. Quo nomine, vel his quoque poſtremis ſæculis, nihil minus Catholica eſt dicenda, quàm fuerit antiquorum tempore Patrum: ſiquidem Romanæ Eccleſiæ Fides hiſce temporibus in remotiſſimis ac vaſtiſſimis Orientis, & Occidentis Regionibus, etiam ad vltimos terræ fines, eſt propagata. Ita vt, commeantibus ipſius filijs à Solis ortu ad occaſum, fidem Chriſti ſecum ferentibus, & munda ſacrificia offerentibus, nunc maximè illud impleatur, quod per os Malachiæ protulit Dominus, *cap. 1. 11. Ab ortu ſolis vſque ad occaſum magnum eſt nomen meum in Gentibus: & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Neque minor iniuria fuit, atque calumnia, dum dixi, me perſpexiſſe innumerabiles Romanæ Curiæ nouitates, & errores: quas ego nouitates, quos errores neque perſpicio, neque vnquam perſpexi; & falſiſſimum eſſe agnoſco, ac fateor, Romæ aut tunc fuiſſe, aut nunc eſſe errores, ex quibus clades animarum ſequatur, turbetur Eccleſiæ

cleſiæ pax,& ſcādala publica oriantur. Verè enim Eccleſiæ Catholicæ pax omnis,atque tota tranquillitas,æternaq; animarū ſalus,poſt Deum,Rom. Eccleſiæ curæ ac ſollicitudini eſt tribuenda.Epiſcopos potentiores ſub Romano,æquiuocè Epiſcopos eſſe dixi;& hoc dictū non minorem falſitatem quàm iniuriam continet; ac proinde, vt maledictum,id ipſe damno: Sunt enim illi veri & legitimi legitima ordinatione Epiſcopi. Reliquos dixi, qui in temporalibus quoque Magnates, & Principes non ſint, dignitatem & poteſtatem Epiſcoporum propriam amiſiſſe: & hæc profectò calumnia eſt; ſubordinatio enim Hierarchica in Eccleſia fuit ſemper neceſſaria. Multò magis damno tanquam hæreſim,quod dixi, ſub Romano Epiſcopo Eccleſiam amplius non eſſe. Siquidem,vt ſuperius memoraui,& ſerio affirmaui,ſola Eccleſia Romana cum ſibi adhærentibus, eſt vera Chriſti Eccleſia,aliæ ne Eccleſiæ quidem ſunt. Ac,vt paucis multa cōplectar,animaduerti me priori illo Conſilio illud maximè conari, vt Romani Pontificis primatus infirmetur. Qua in re contra fidem totius Catholicæ Eccleſiæ me loquutum eſſe,ac proinde grauiter erraſſe non inficior. Nam & ex ipſa Euangelica inſtitutione, & ex Apoſtolica traditione,atque SS. Synodorum,& vniuerſalium Conciliorū definitionibus, plurimiſq; SS. Summorum Pontificū decretis,necnon communi Patrum, & Eccleſiaſticarum hiſtoriarum teſtimonio patet, Romanum Pontificem, ſemper pro totius Eccleſiæ Capite, à Chriſto Domino immediatè inſtituto, & pro ſingulari Oraculo habitum, à quo fidei inſtructionem, definitionem, ac totam reliquam doctrinam, tanquam à Magiſtro diuinitus nobis dato, qui ex officio Eccleſiam doceat, non minus Oriens, quàm Occidens, in omnibus fidei dubijs, flagitaret. Obſeruare facile quiſque ſtudioſus poteſt exempla plurima, quibus Romani Pontifices etiam Patriarchas Orientales, & Primates inſtituunt, monent, arguunt, docent, damnant, abſoluunt, deponunt, reſtituunt, increpant pro munere ſuo; & ab ijs increpati humiliter audiunt, parent, non reſiſtunt, aut renituntur: &, vt ſummatim dicam, planè totius Eccleſiæ Catholicæ confeſſione liquet, in ſolo, & vno Supremo viſibili eiuſdem Eccleſiæ Capite, quod eſt ſolus

Papa, & Summus Pontifex, Petri ſucceſſor, totum Chriſti Spiritum, pro ijs quæ ad fidem pertinent decernendis, reſidere.

5 Libellum, quem *Scogli del Chriſtiano naufragio* vocaui, ingenuè fateor, mihi, paulo poſt ipſius editionem, ſummoperè diſplicuiſſe: nullo enim habito delectu, nulla diſcuſſione facta, tumultuariè illum ſcripſi: atque, vt quoquomodo Anglos mihi, in recenti illo meo ad ipſos aduentu, demulcerem, non quid verum eſſet, ſed quid hoſtibus Catholicæ Eccleſiæ, ac præſertim plebi imperitæ placeret, cōſideraui, & exprompſi. Eumdem libellum, etiam in Anglia, dum diſceſſum pararē, à Rege, & alijs Magnatibus mihi obiectum, ſum expreſſis verbis deteſtatus: & contra maiorem hæreſum, quas continet, partem, poſtea ego ipſe inſurrexi, easq; totis viribus impugnaui. Quas omnes hic iã denuo reijcio, abominor, & deteſtor. Eæ verò ſunt, Romanū Summum Pontificem non eſſe Vicarium Chriſti in terris, totiusq; viſibilis Chriſti Eccleſiæ viſibile Caput. Eumdem non habere poteſtatem in temporalia. Implicitam fidem nihil prodeſſe, ſed multum fidelibus obeſſe. Excommunicationes Iuris eſſe vanā terriculamenta. Præcepta Eccleſiæ ad peccatum mortale non obligare. Vnitatem Eccleſiæ ab vnico Capite viſibili non eſſe petendam. Summum Pontificem eſſe capitalem Eccleſiæ Vniuerſalis hoſtem. Miſſam non eſſe verum ſacrificium. Ceremonias Miſſæ eſſe mimicas geſticulationes. Transſubſtantiationem non fieri. Confeſſionem auricularē, cum abſolutione, non eſſe verum ſacramentum. Purgatorium nullum eſſe. Satisfactionem, poſt remiſſam culpam, ad remiſsionem pœnæ non eſſe neceſſariam. Indulgentias nullas eſſe, niſi de Iniunctis. Sanctos non eſſe inuocandos. Imaginum ſacrarum, & Reliquiarum cultum non eſſe licitum. Meritum vitæ æternæ ex Operibus non eſſe. Hi, & ſimiles errores, ac manifeſtæ hæreſes, non tam meæ, & nouæ, quàm antiquorum, & recentium hæreticorum, eorumq; fabulationes ac deliramenta à S. Catholica Eccleſia in pluribus ſacroſanctis Concilijs Vniuerſalibus perpetuò damnata, ſcopuli ſunt miſerabiles, ad quos, qui accedunt, lachrymabile patiuntur fidei, & ſalutis æternæ naufragium: ideoq; ab illis quàm longiſſimè poſſum recedo. Ac ne ad eos exitium vltimum

pateret

Digitized by Google

paterer in Anglia, fuit mihi ab ea omninò diſcedendum, & ad Romanam Eccleſiam, verum Catholicorum portum, redeundum: cum qua omnes prædictos errores, & quoſcumque alios, ſiqui præterea ſunt in illis libellis, qui cum Romana Eccleſia in ſacris Concilijs, præſertim verò Tridentino, explicita fide non conſentiant, abijcio, deteſtor, & anathematizo; contrarias verò veritates amplector & affirmo, nimirum, Romanum Summum Pontificem, ex Chriſti inſtitutione, eſſe Vicarium ipſius in terris, totiusq; militantis Eccleſiæ, quæ ſemper viſibilis fuit, viſibile Caput, cum plena poteſtate diuinitus accepta eam regendi & ordinandi. Eumdem, in ordine ad ſpiritualia, habere poteſtatem etiam in temporalia. Implicitam fidem, vtilem, & plerumque neceſſariam eſſe, nimirum cum aliquorum articulorum fides explicita inculpabiliter non habetur. Excommunicationes Iuris, vel ipſo facto prolatas, eſſe validas, & metuendas, vtpotè ſumma ratione, & legitima poteſtate inductas: Summosq; Pontifices poſſe in omnes quarumcumque partium fideles, excommunicationes proferre. Præcepta Eccleſiæ ad mortale peccatum obligare. Vnitatem Eccleſiæ ab vnico viſibili ipſius Capite vel maximè pendere. Summum Pontificem eſſe totius Eccleſiæ verum, legitimum, & erga ouiculas CHRISTI ſummopere, vt debet, proficuum Paſtorem, quarum ſolam æternam ſalutem ille perpetuò ſitiat, & tota ſollicitudine quærat. In Miſſa verum, proprium, & propitiatorium Deo ſacrificium offerri. Ceremonias Miſſæ à SS. Patribus, & Paſtoribus Eccleſiæ, Spiritu Sancto inſpirante, inſtitutas, ſanctas, myſticas, vtiles, & omninò retinendas eſſe. Tranſſubſtantiationem, hoc eſt, conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem Domini Noſtri IESV Chriſti, in ſacramento Altaris fieri. Per abſolutionem ſacramentalem, qua Sacerdos abſoluit pœnitentes, veram, ac propriam ligandi, ac ſoluendi peccata, quam Dominus ſacramentorum ſuorum Miniſtris in Eccleſia tradidit, poteſtatem exerceri. Purgatorium eſſe eo modo, quo id Sancta Romana, & Apoſtolica Eccleſia dari docet. Satisfactionem ad remiſſionem pœnæ, poſt remiſſam culpam, multum valere. Indulgentiarum

vſum in Eccleſia Catholica, cui eas conferendi poteſtas à Christo collata eſt, eſſe antiquiſſimum, maximè ſalutarem, & Sanctorum Conciliorum autoritate probatum. Sanctos, nedum abſque vllo errore à fidelibus inuocari, ſed bonum atque vtile eſſe ad eorum orationes, auxiliumq; confugere. Imaginum & Reliquiarum cultum eſſe bonum, licitum, & vtilem, qui ſine hæreſis labe abijci non poſſit. Meritum vitæ æternæ etiam à bonis operibus pendere. Concilia Oecumenica poſteriora, ſummæ in Eccleſia Catholica autoritatis, nauſeabundus contempſi ſæpius; Florentinum præſertim, & Tridentinum, nonnunquam etiam Conſtantienſe; imò mea opera factum eſt, vt Hiſtoria quædam Concilij Tridentini in lucem prodiret, cuius ego Hiſtoriæ fidem certam nullam haberem, imò quæ ſit meritò ſuſpecta impoſturæ; in his quoque me plurimum erraſſe fateor. Horum enim Conciliorum ſaluberrima decreta omnia, plena fide, Catholicis omnibus amplectenda eſſe affirmo.

6 In concione quadam mea primæ Dominicæ Aduentus, Londini habita Italicè, & impreſſa, eoſdem penè errores poſui; quos in libello poſtea Scopulorum repertos iam ſum meritò deteſtatus. In ea noctem quamdam Papalium errorum, & Romanæ Eccleſiæ, ſum commentus; cum tamen reuera in ſola Romana Eccleſia, eiq; connexis, ſit vera lux, veruſq; & ſolus dies ſplendidiſſimus: extra quam, in Anglia præſertim, perpetua ſit nox, eaq; denſiſſima. In Eccleſia Romana lux veritatis, & ſacrarum Scripturarum vera ac ſana intelligentia, tenebras omnes errorum ab ſe longiſſimè propellit, quibus tenebris Anglia miſera obſcurata palpat in meridie. Dixi in eadem Concione, & in libello Scopulorum repetiui, Petrum nunquam Romæ fuiſſe: hoc tamen tanquam fœdum & inſcitiæ plenum mendacium, ſcio, & ingenuè fateor eſſe reprobandum. Apoſtolos, in fundanda & gubernanda Eccleſia, feci æquales; cum tamen vel ex ipſis Euangelijs, & Apoſtolica traditione, Petri ſupremàtus ſuper illos emineat. Dixi Epiſcopos ſuccedere Apoſtolis cũ æquali poteſtate, & eſſe Epiſcopos vniuerſalis Eccleſiæ in ſolidum; cum tamen Epiſcopi non niſi particularium Eccleſiarum ſint Paſtores, & in ſola particulari cura; ſeruato ei primatu generali, qui in eo

Petro

Petro ſuccedit, qui eſt Romanus Summus Pontifex. Dixi nugas eſſe aquam luſtralem, grana, Cruces, Imagines benedictas, benedictionem Papalem aut Epiſcopalem, Stationes, habitella, cordulas, corrigias, viſitationes Eccleſiarum & Altarium, Roſarium, Proceſſiones, & ſimilia; cum tamen antiquiſſimum & probatiſſimum eſſe in Eccleſia Catholica horum ferme omnium vſum ſatis conſtet, qui ſit omnino retinendus; etiam in ijs, quæ ſunt nouioſa pietatis & deuotionis excitamenta. Duo eſſe tantum Sacramenta, Baptiſmum, & Cœnam aſſerui; cum tamen ſeptem eſſe vera Sacramenta Eccleſia Catholica à Spiritu Sancto illuſtrata doceat planè, ac definiat. Quas omnes, & quaſcunque alias hæreſes ab Eccleſia Catholica Romana damnatas, ipſe quoque damno; & ijs contraria ab eadem definita, ipſe quoque firma fide credo, teneo, & profiteor: eſt enim certiſſimum in decretis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ rationem non eſſe ab autoritate ſeiunctam; & Scholaſticam doctrinam eſſe omnino Sanctorum Patrum ſenſui, in articulis præſertim fidei, conſonam. Illud quoque fateor, me immeritò in libellis illis de Romana Curia conqueſtum, quaſi aliena Iura læſerit: niſi enim illa Epiſcopos & Archiepiſcopos in officio, pro ſua legitima in eos poteſtate, contineat, facilè per ipſos Iurium læſio conſequatur. Eſt vero ſumma Eccleſiæ fœlicitas, dum ſinguli ipſius Paſtores ſub ſummo vigilantiſſimo omnium Paſtore, ab eo, cuius eſt ſuprema autoritas, & morum reformationem, & ſanæ ac ſinceræ doctrinæ cuſtodiam accipiunt facilè, & exequuntur. Ac profectò, niſi Sanctæ Inquiſitionis benigna ac paterna cura ſuper Dominicum gregem ſerio inuigilaret, ſcabioſum pecus medelam non acciperet, ſed contagio peſſima facilè ſerperet. Illius tribunalis arma ordinaria ſunt, ſana doctrina, plenaq; charitatis inſtructio; non alia, quæ ego in meis libellis, animo nimium exulcerato, cum falſitatibus & calumnijs, exaggeraui: quod ſi putrida interdum vlcera lenioribus non cedunt medicamentis, aſperiora medicam manum arripere, & æquum eſt, & neceſſarium.

7. Iam vero vbi internum efferbuit ægritudinum animi incendium, miraculo penè quodam, ſub ipſis Sanctiſſimi Gregorii XV.

Ponti-

Pontificatus initijs (cuius inſignem pietatem, prudentiam ſingularem, perpetuamq; integerrimæ vitæ ſanctimoniam eò culminis ipſum prouexiſſe non dubitabam) ſalutifera cæpit mens mea agitare conſilia, ei noua quadam diuini Spiritus face allucente: pericula quoque animæ, in quibus verſabar, ſe ſe in dies clarius cæperunt mihi oſtentare. Mirabar quomodo eò imprudentiæ & erroris ſim progreſſus, vt ijs me commiſcere voluerim, qui hæretici eſſent, abſoluteq; ac ſimpliciter ſchiſmatici. Tanta fuit olim vafricies paucorum Arianorum in Concilio Ariminenſi, vt arte quadam ſubdola catholicos fermè omnes in Arianiſmum quodammodo pellexerint; *Et tunc* (inquit noſter Hieronymus aduerſus Luciferianos) *totus mundus ingemuit, & miratus eſt ſe eſſe Arianum*: Sic mihi (proh dolor) & multò peius contigit, vt me & hæreticum cum hæreticis, & cum ſchiſmaticis ſchiſmaticum eſſe cernerem, mirarer, & ingemiſcerem. Ac ne iniurium me ſibi eſſe Angli conquerantur, ſed planè agnoſcant me iure ac meritò ab ipſis receſſiſſe, & ad Parentem meam Sanctam Catholicam Romanam Eccleſiam redijſſe, Hæreſim ipſorum ac Schiſma cogor aperire, quibus me vlterius infici æquum non erat.

8 Sunt in Anglia plures (quòd ad religionem attinet) Sectæ: ſunt Puritani, hoc eſt, rigidi Caluiniſtæ: ſunt Mitiores, qui ſe Proteſtantes duntaxat, & Reformatos vocant: ſunt Anabaptiſtæ, in plures & ipſi diuiſi Sectas: Non deſunt Ariani, Photiniani, & ſimilis hominum impiorum farrago, qui, licet publicè non permittantur ſuos errores profiteri, nec eijciuntur tamen, nec puniuntur, ſed ſuum virus dum ſpargunt, tolerantur. Anabaptiſtas porro hæreſibus ſcatere, nemo, qui Anabaptiſta non ſit, negabit: illi vero ſuos conuentus in Anglia liberè celebrant: Et mihi quidem Rex Sereniſſimus quadam die narrauit, nuper Londini, in quodam conuentu Anabaptiſtarum, fœminam & concionem publicam habuiſſe, & ab ipſis putata Sacramenta miniſtraſſe. Puritanorum hæreſes notoriæ ſunt, Liberum arbitrium non dari: Deum eſſe autorem peccati: Deum ex ſolo ſuo beneplacito multos ſine cauſa damnare: Chriſtum pro omnibus non eſſe mortuum: Chriſtum

damna-

damnatorum pœnas ſubijſſe? Infantes cum baptiſmo mortuos poſſe damnari, &c. Proteſtantes Mitiores, etſi conentur ſe, quo ad dogmata, ab hæreſi vtcumque liberare, quia neque Caluini, neque Lutheri hæreſes ipſorum profeſſio videtur ipſis omni ex parte admittere; ſi doctrinam puram Eccleſiæ Anglicanæ, quam Reformatam vocant, ſequantur; ab hæreſi tamen tàm Puritanorum, quàm Anabaptiſtarum, immunes eſſe non poſſunt, quia cum illis plenè communicant: & ſi quis Anabaptiſta, ſi quis Puritanus ad illorum conuentus Eccleſiaſticos venerit, illum neque vitant, neque excludunt; imò ipſamet Anglicanæ huius pſeudo-Eccleſiæ Sacra, Puritani ferè omnes Miniſtri, omnibus, Caluinianis ſaltem, hæreſibus toti infecti, tractant, & adminiſtrant. Quod ſi Acatius Conſtantinopolitanus, quia Petro Moggo Alexandrino hæretico communicarat; ſi totus Oriens, quia in communione Acatij perſiſtebat, diutino anathemate fuit ab Occidente ſeparatus; quantò magis Angli Proteſtantes pro hæreticis ſunt omnes habendi, quia cum hæreticis perpetuò communicant; nec eos damnant, nec à ſe ſeparant, ſed etiam in diuinis communicare volentes admittunt? Non ne ipſa Anglicana Eccleſia deformata communionem, & fœdus Eccleſiaſticum cum Puritanorum Matre Geneua, alijsq; Vltramarinis ſectis Caluiniano veneno infectis, publicè & apertè profitetur? Non ne in ipſa Regia Ciuitate Londini, publica Regia conceſſione, Caluiniſtarum Gallorum, Belgarum, Italorum Eccleſiæ apertæ ſunt, quæ Anglicanam doctrinam, profeſſionem, ritus abominantur, & tamen Anglicanæ Synagogæ ſorores ſunt dilectiſſimæ? & ab illis vel maximè in Anglia Puritaniſmus fouetur, ac promouetur: ſed etiam cum Lutheranis, hæreſum plurimarum ſorde pollutis, quantum in ipſa eſt, communicare Anglicana ipſa Synagoga eſt paratiſſima, & plurimum conatur vt monſtra hæc in vnam Hydram cum ipſa coaleſcant, vnioq; fiat omnium, vt ipſi loquuntur, Eccleſiarum Reformatarum; de purganda vero illarum fide & doctrina, hæreſibusq; euellendis, nihil laborant: Lutherani tamen *cane peius & angue* oderunt Sacramentarios. De alijs

Anglo-

Digitized by Google

Anglorum hæreſibus circa Fidem, & Opera, ac Iuſtificationem, circa Sacroſanctam Euchariſtiam, & Miſſas priuatas, circa Merita, Inuocationem Sanctorum, Imaginum Sacrarum venerationem, Ritus ſacros, Animas defunctorum, & ſimilia, quæ ipſi hæretico ſpiritu damnant, & abolent, quæque ego in aliqua parte cum ipſis, eodem hæreſis ſpiritu, aliquando damnaui & aboleui, non eſt nunc mihi pluribus diſſerendum; attingam aliquid, quantum hic locus fert, paulò poſt: plura aliàs. Venio ad Schiſma.

9 Anglicanam illam Sectam, quam ipſi Angli deformati Eccleſiam vocant Reformatam, eſſe multò magis à verè Catholica Eccleſia diuiſam, & ſeparatam, quàm ipſi ſint *diuiſi toto Orbe Britanni*, mihi nullum dubium eſt. Se quidem à Romana Eccleſia, reliquisq; omnibus ei ſubiectis, & cum ipſa communicantibus, eſſe diuiſos in religione & fide, pleneq; ſeparatos, fatebuntur ipſi, nec inuiti, & res eſt clariſſima, ac per ſe notiſſima. Cum vero Eccleſia Romana cum alijs ſibi coniunctis, ſit verè, ſecundum Catholicam fidem, & propriè Catholica Chriſti Eccleſia, an non ſequitur neceſſariò, Anglicanam illam ab illis ſic vocatam Eccleſiam, à vera Catholica Eccleſia eſſe omnino diſſectam, & conſequenter illam nec eſſe Corpus Chriſti, nec domum Dei, nec abſolute Eccleſiam? Quod cum mihi planè tandem aliquando conſtiterit, in ea diutius mihi immorandum nequaquam fuit. Conſtitit id tibi (dicent illi) qui tamen Babylonem in libris de Republica Eccleſiaſtica Romam vocaſti, qui Eccleſiam Romæ eſſe negaſti, qui illam eſſe propriè ſchiſmaticam nos quoque docuiſti: at nobis id, quod de noſtra Eccleſia aſſeris, non conſtat. Iam igitur, vt ipſis quoque Anglis id ſit compertum, efficere conabor. Probe ſciunt me non eſſe Pythagoram, cuius ſola autoritas apud ipſius diſcipulos pro optima ratione eorum, quæ ipſe aſſerebat, habebatur. Nihil igitur moueantur ijs, quæ à me, nulla allata ratione, fuerint prolata; imò vero præterea dicta mea adhuc vires nullas obtinent, vbi etiam eorum profero documenta, & probationes, quando hæ viribus caſſæ manent, & deſtitutæ: Mea vero ratio cui innitebar,

dum

dum Romam Chriſtianam feci Babylonem, erat quia de Roma Ethnica ante fidem Chriſti ſuſceptam, prophetia *Apoc. 18.* explicari non poterat; & hæc ratio eſt viribus omnino deſtituta: hoc enim etiam dato, non ſequitur Chriſtianam Romam eſſe Babylonem illam: Eſt enim plurium Catholicorum Interpretum ſententia, in Antichriſti perſecutione, Ethnicos idololatras, Chriſtianiq; nominis hoſtes eam ſibi fortaſſe ſubiecturos, & de talibus prophetiam illam nondum impletam poſſe commodè explicari: ita tamen vt Eccleſiæ Catholicæ fides ſalua ſemper & incolumis ſit futura. Vnde mea illa de Roma Chriſtiana aſſertio tota ruit, & meram continet calumniam. Scio enim Romam Chriſtianam Babylonem non eſſe, nec eam ita, niſi per ſummam iniuriam, poſſe vocari. Sed & abſit, vt in hac Apocalyptica prophetia ipſam Romanam Eccleſiam, quæ eſt omnium Mater, & fidei Caput, Babylonem fuiſſe, aut futuram eſſe intelligamus; non enim quæ de Vrbe dicuntur, ad Eccleſiam ſunt transferenda. Negaui Romæ eſſe Eccleſiam, ſed id non probaui; inter maledicta igitur & conuicia negatio illa, imò inter hæreſes etiam, reponi debet, vel me ipſo in meis alijs tractatibus id rationibus conuincente, vbi Romanam Eccleſiam cum alijs omnibus ipſi annexis, eſſe veram & ſolam Chriſti Catholicam Eccleſiam firmiter aſſeueraui, & nunc vel maximè profiteor & aſſeuero. Schiſma eam feciſſe dixi, quando Schiſmatis conſiderationem exactam nondum habueram: & in hoc erraui turpiter, cum ſit hæc falſitas manifeſta. Probatio vero, quam poſui in contrariũ, nullius eſt momenti, ac nihil prorſus conficit: Qui enim alicuius corporis caput legitimè conſtitutus, eiuſdem corporis ſe caput celebrat & promulgat, non ſeparat ſe à corpore, neque à ſe corpus abijcit, ſed corpori ſe coniungit: quod eſt à Schiſmate valdè alienum, Hæc tamen pluribus proſequar in Operis illius reuiſione, & correctione. Iam oſtendo quomodo mihi conſtet Anglos, ac multò magis cæteros omnes noſtræ ætatis Sectarios, eſſe verè ac propriè Schiſmaticos, quia à vera Chriſti Eccleſia, quæ eſt Catholica Romana cum ſuis, ſe, abſque vlla legitima cauſa, præciderunt.

Digitized by Google

X V I I I.

10 Duplex duntaxat cauſa eſſe poteſt legitimæ ſeparationis, vt vna, vel plures Chriſti Eccleſiæ, vnam, vel plures à ſua communione, citra malum ſchiſmatis, penitus abijciant: Altera eſt Hæreſis: Altera Schiſma ipſum. Hæreticæ incorrigibiles Eccleſiæ vitandæ ſunt Catholicis, & cum illis hæ nullam habere debent Eccleſiaſticam communionem. Hoc norunt optimè fideles omnes. Quæſiui ego ſæpius ex Anglis, cur ſe ab Eccleſia Romana, & ei adiunctis ſeparauerint: num ob aliquam hæreſim? ac profectò nemo illorum ſiue ſcripto, ſiue voce potuit mihi re ipſa oſtendere Romanæ religionis Catholicos noſtrorum temporum, ſiue noſtros prædeceſſores, quo ad publicam omnium profeſſionem, vlla eſſe, aut fuiſſe vera hæreſi vnquam inquinatos. Conceſſit mihi apertè & publicè Rex ipſe Magnæ Britanniæ Sereniſſimus: Conceſſerunt ex maioribus, minoribusq; Miniſtris ſapientiores, viriq; docti non pauci, Eccleſiam Romanam in fundamentali fide non errare. Non eſt igitur, etiam Proteſtantibus Anglis concedentibus, hæretica. Dicent fortaſſe in fundamentali fide Romanam Eccleſiam non errare, (quod ego quoque aliquando, præſertim verò in Conſilio profectionis, & concione Londini habita, docere viſus ſum) errare tamen, & in hæreſim prolapſam in alijs articulis fidei, qui non ſint fundamentales. Atqui ego primum neſcio, qui ſit articulus veræ fidei, qui non ſit fundamentalis: Neque enim vnquam aut ego capere, aut illi mihi explicare potuerunt, quomodo inter articulos fidei illa admitti debeat diſtinctio, vt aliqui ſint fundamentales, alij ſecus: Ego ſanè ſemper omnes, & ſolos articulos, qui verè ſint articuli fidei, fundamentales cenſui: erraui tamen vbi à fundamentalibus, & conſequenter à veris articulis multos excluſi, qui & veri ſunt articuli fidei, & conſequenter omnes fundamentales, neque vllo modo, ſine hæreſi, abnegandi; vtcumque non ſint ex illis primis de Trinitate, Incarnatione, Neceſſitate Gratiæ, Baptiſmo in nomine Trinitatis, &c. vt ſunt, Sacramenta, Iuſtificatio, Operum neceſſitas, Merita, Indulgentiæ, & reliqua, quæ ſuperius, vt iam in Eccleſia definita, commemoraui; quia non minus hæc diuinæ nituntur

reuela-

Digitized by Google

reuelationi, quàm priora; ac proinde non minus ad fidem pertinent, quàm illa; ſiquidem qui Deum fallacem putat eſſe in vno articulo quocumque, is fallacem neceſſe eſt ipſum agnoſcat in reliquis omnibus. Deinde quæſiui ſæpius ex ijs, qui ſerio rem agerent, vt mihi aliquem articulum veræ fidei proferant, in quo Romana Eccleſia perperam ſentiat & doceat. Proferre ſolent articulum Tranſſubſtantiationis Panis in Corpus Chriſti: Inde colligunt aliquas hæreſes, puta, Chriſtum non habere verum corpus, ſed phantaſticum, ſiquidem in minima mica Panis integrum Corpus illud ponamus, ita vt Corpus iam non ſit Corpus. Item, Chriſtum non eſſe in Cœlo, ſi eſt in Altari in terris, contra Articulum Aſcenſionis Domini. Item, Chriſtum non eſſe natum ex MARIA Virgine, ſiquidem ex pane nos illum conficiamus. In his profectò verum eſt quod ait S. Hieronymus *in Epiſt. ad Tit. cap. 3. Nullum eſſe ſchiſma, quod non ſibi aliquam hæreſim confingat, vt meritò ab Eccleſia receſſiſſe videatur.* Tranſſubſtantiatio porrò, quam Catholici profitentur, ab illis hæreſibus eſt remotiſſima; nam proprietates Corporis in ſe omnes ſaluæ ſunt, etiamſi ponatur in mica panis: At vero eædem proprietates in ordine ad locum, qui externus eſt Corpori, ſunt ab eo, per diuinam omnipotentiam, ſeparabiles: quod Scholaſtici noſtri ſatis explicant. Quænam autem in nobis poteſt eis ſubolere hæreſis, ſi omnes conſtanter fatemur, nos credere tanquam articulum fidei, Chriſtum habuiſſe, & habere verum Corpus, cum omnibus naturalibus ſuis, in ſe, proprietatibus, quas per eamdem omnipotentiam ſeruari poſſe credimus; & confitemur, etiam vbi Corpus redigatur ad minimum locum externum; neque hoc poteſt quiſquam Theologicè oppugnare? Humana vero philoſophia non poteſt, nec debet diuinam potentiam metiri: iudicet illa quid natura effici poſſit; quæ autem ſupra naturam ſunt, veneretur, non dijudicet. Sed neque ſequitur Chriſti Corpus non eſſe in Cœlo, ſi ſit in Altari: omnes fatemur nos fide diuina credere Chriſtum in Cœlum aſcendiſſe, & ibi ad dexteram Patris perpetuò reſidere: per diuinam tamen potentiam, dicimus,

Digitized by Google

vnum & idem Corpus poſſe in pluribus locis ſimul eſſe, ſaltem ſacramentaliter; neque id, niſi ex humana philoſophia, & apparenter duntaxat poteſt impugnari. Ac demum non dicimus ex pane fieri corpus, quod non extaret, ſed dicimus panem transſubſtantiari in Corpus Chriſti, quod panis conſecrationi præexiſteret; præexiſtit vero huic transſubſtantiationi Corpus Chriſti ex MARIA Virgine natum, & in hoc panis transſubſtantiatur. Parum profectò ſcite iſtas hæreſes illi comminiſcuntur, quia hæreticus eſt, qui directè profert hæreſim: ſi vero ex nobis quærant quid ſentiamus de veritate Corporis Chriſti, de Aſcenſione, de Incarnatione, audient ex nobis veram in his omnibus orthodoxiam; tametſi aliquid aſſeramus, vnde illi putent ſequi contrarias cacodoxias, quas nos ſequi omninò ac verè negamus; nec ipſi poſſunt contrarium Theologicè conuincere. Quod igitur ſpectat ad hæreſim, nullam illi poſſunt cauſam hinc prætexere, quare ſe iuſtè & meritò à noſtra Eccleſia ſepararint. Iniuſtum ergo ſchiſma fecerunt.

11 Non nimium vrgent Angli Proteſtantes Mitiores, qui Puritani non ſint, Romanæ Eccleſiæ hæreſim, neque inde ſe à ſchiſmatis crimine liberant; ſed Idololatriam, atque Articulorum nouorum fidei obtruſiones exagitant, quibus Eccleſiam Romanam, & ſequaces, hoc eſt, ipſam Eccleſiam Catholicam, à recta fide defeciſſe contendunt; atque hinc maximè ſuæ ſeparationis æquitatem tuentur. Idololatriam manifeſtam in Sanctorum cultu & Inuocatione, atque in Reliquiarum, Imaginumq; veneratione ponunt, & maximè in panis Euchariſtici adoratione. Occultiorem vero ſubeſſe dicunt illi fiduciæ, qua in ſalem, aquam, oleum, aliasq; res exorcizatas, & benedictas recumbimus. Nouos articulos à Catholicis ſibi obtrudi in tot Concilij Tridentini definitionibus circa Iuſtificationem, Opera, Merita, Purgatorium, Indulgentias &c. conqueruntur. Sed hæc fruſtra: certè ſi nos Catholici, eſſemus verè Idololatræ, hæretici non eſſemus ſolum, ſed pleriſque hæreticis multò deteriores, ac proinde meritò eſſemus vitandi, penitusq; à fidelibus omnibus abijciendi. Mirorq; quomodo, qui compos ſit mentis,

poſſit

Digitized by Google

poſſit ijs Idololatriam appingere, qui ſe credere in vnum Deum quotidie profitentur,& pro hoc fidei fundamento ſanguinem effundere ſunt parati; qui diuinum cultum nulli puræ creaturæ competere perpetuò prædicant? turpis calumnia eſt hæc. Ex noſtra Sanctorum Inuocatione, Imaginum cultu, Euchariſtiæ adoratione, reddimur ne ipſis Idololatriæ rei, aut ſuſpecti? Quærant, cognoſcant, rimentur quid de vnitate veri Dei ſentiamus; quid de honore diuino creaturis non dando, & planè cognoſcent ſtultiſſimos eſſe eos, qui nos Idololatras, hoc eſt, Creaturæ adoratores eſſe cenſent, & pronunciant. Neque in ſchiſma prorumpant, niſi prius veram in nobis inuenerint Idololatriam.

12 Sanctos homines iam mortuos, vel Angelos cultu diuino colendos eſſe nemo noſtrum vnquam dixit: non adeo deſipimus. Hoc oppoſuit olim Catholicis Vigilantius, ſed calumnioſè, vt oſtendit S. Hieronymus aduerſus eumdem ſcribens. Habemus in hoc etiam, vt in reliquis rebus ſacris, magiſtros opportunos, Antiquos Patres: ab illis non diſſentimus, non recedimus, non diſcordamus; eorum monita ſaluberrima, & omni ex parte catholica circa Sanctorum cultum amplectimur libenter, eaq; pleniſſimè exequimur. *Origenis lib. 8. contra Celſum. Epiphanÿ, hæreſ. 79. Auguſtini Epiſt. 44. & lib. de quantitate animæ cap. 34. & lib. de vera Relig. cap. 55. & contra Fauſtum lib. 20. cap. 21. Cyrilli Alex. lib. 6. contra Iulianum. Theodoreti in hiſtoria Sanctorum Patrum cap. 21.* Horum, & aliorum dicta non afferò, quia libellus hic id non tolerat. Vndenam igitur nouos oculos noui iſti Magiſtri cæci acceperunt, cum longè ante illos lucidiſſimis & tutiſsimis luminibus Eccleſia ſancta catholica inſtructa fuerit perfectiſsimè.

13 Ad honorem Sanctorum ſpectant feſta, quæ in eorum memoriam celebramus, Deum laudantes, eiq; gratias agentes, quod mortales homines & peccatores ad altum ſanctitatis gradum euexerit. Neque res noua eſt dies feſtos in honorem Sanctorum, annua deuotione, in Catholica Eccleſia celebrare: Res antiqua eſt, quæ ad traditionẽ Apoſtolicam meritò referatur, vt, præter Dominicũ diem,

etiam

etiam Sanctorum natalitia feſtiuas habeant ſolemnitates; id enim video antiqua Eccleſiæ Catholicæ conſuetudine comprobari. Sollicitum inuenio Cyprianum *lib. 3. epiſt. 6.* vt dies, quibus Martyres pro fide animam ponebant diligenter annotarentur, vt talibus *inquit*, diebus celebrentur hic à nobis oblationes & ſacrificia, ob commemorationes eorum. *S. Ioannes Chryſoſtomus ſerm. in Martyrem Pelagiam*, & *S. Auguſtinus in Pſal. 88. parte 2. in fine*, hortantur fideles ad ſolemnitates Sanctorum ritè celebrandas. Quare non poſſum non vehementer mirari nouos ſcrupulos Proteſtantiũ, plus ſapientium extra ſobrietatem quàm oportet ſapere, dum omnium Sanctorum, etiam Deiparæ Virginis, & Apoſtolorum, clariſsimorumq; Martyrum ſolemnitates penitus cenſuerint eſſe abrogandas: quamuis in Anglia aliquid in hoc genere reliquerint, ſed valdè parum.

14. Inuocare Sanctos mortuos idem eſſe, aiunt, quod multos Deos fingere; nec differre ab Ethnicis moribus inuocationem Sanctorum, & ſtatuarum cultum: quo nomine à nobis abhorrent vehementiſsimè. Nobis verò, ſi locus hic longiores pateretur de Sanctorum inuocatione diſputationes, facilè eſſet, omnes hæreticorum calumnias depellere: Coguntur enim ante omnia, ſi Scripturis ſacris fidem habent, illud admittere, Sanctorum animas apud Deum pro nobis mortalibus, etiam in particulari, intercedere: Et quidem viuos fideles viuorum iuſtorum precibus apud Deum iuuari eſt notiſsimum: nam Moyſes toties auertit irã Dei à populo Iſraelitico: & Deus amicis Iob *cap. 42. 18.* ſuadet, vt ad obtinendam ſtultitiæ remiſsionem ipſo Iob vtantur deprecatore. Paulus toties ſe orationibus commendat fidelium. *Epheſ. 6. 19. Coloſſ. 4. 3. 1. Theſſal. 5. 25. 2. Theſsal. 3. 1. Heb. 13. 18.* &c. Sed mortuos quoque Sanctos, quorum animæ coram Deo viuunt, & cum Chriſto regnant, pro viuis Eccleſiæ militantis intercedere, diſcere poſſunt, ſi volunt, *Hieremiæ 15. 1. Ezechiel. 14. 14. Apoc. 5. 8. & 8. 3.* In gratiam verò Sanctorum ſuorum iam mortuorum multa Deum viuis concedere, habent in ijſdem ſacris Scripturis *Gen. 26. 4. 5. 24.*:

Exo.

Exo.32.13. 3.Reg.18.36. 1.Paralip.29.18. 3.Reg.11. 12. 32. 34. & 15.4. & 4. Reg. 8. 19. & 19. 34. & 20.6. & Iſaia 37.35. Videndi ſunt Commentarij qui dicuntur Chryſoſtomi homil. 2. in Pſal. 50. Faciendos eſſe amicos de Mammona iniquitatis monet Chriſtus *Luca 16. 9. Vt cum defeceritis*, inquit, *recipiant vos in æterna tabernacula*. Ex hoc Euangelij loco Sanctorum interceſsioni multum tribuit *S. Auguſtinus de Ciuit. Dei lib.21.cap.27.*

15 Hanc Sanctorum interceſsionem Patres agnoſcunt, admittunt, confirmant. Et ſanè de Angelis, nota eſt ſcala Iacob *Gen. 28. 12.* nota alia miniſteria *Heb. 1. 14.* Videndus eſt *Origenes contra Celſ. lib. 8.* de Angelis nobis inſeruientibus; & *Auguſtin. epiſt. 122.* Et de Angelo Cuſtode Scripturæ ſatis apertè loquuntur *Gen. 48. 16. Exod.23.20.Pſal.33.8. Matt. 18.10. Actorum 12. 15.* Et Patres apertiſsimè: *Greg.Niſſen. de vita Moyſis. Baſilius in Pſal.33. Hieronymus in Matt.cap.18.* &c. Si igitur quiſque iuxta ſe habet Angelum Domini, quid obſtat quominus illum quiſque in opem aduocet? Audiui ipſe magna cum voluptate in Anglia vnum ex meis tunc Canonicis Vindiſorienſibus coram Rege concionantem, & pro concione expreſsè aſſerentem, nihil obſtare quominus quiſque fidelis poſsit ad ſuum Angelum Cuſtodem ſe conuertere & dicere, *Sancte Angele Cuſtos, ora pro me*. De Angelorum interceſsione, & miniſterijs ad noſtrum beneficium, videre quiſque poteſt etiam alios Patres, *Antonium Monachorum Parentem epiſt. 2. ad Arſenoitas. Anaſtaſium Synaitam in Hexem. lib. 5. Antiochum Abb. homil. 61. Chryſoſtomum de incomprehenſ. Dei nat. homil. 3. & homil. in Martyres Aegyptios. Hieronymum epiſt. 1. Cyrillum Alex. apud Anaſtaſium. Nicænum quæſt.61. Theodoretum ibid. Damaſcenum lib.1. Paralel. cap. 7. &c.*

16 De interceſsione verò aliorum Sanctorum habemus communem conſenſum Patrum. Videndus *Cyprianus lib. de mortalitate. Hieron. aduerſus Vigilantium. Auguſtin. de baptiſmo lib.5. cap.17. & lib.7.cap.1. & de verb. Apoſt.ſerm.47. & ſerm.46. de Sanctis, & lib. 9. Confeſſionum cap. 3. & lib. de cura pro mort. geren. cap. 16.*

& contra

Digitized by Google

& contra Fauſtum lib. 20. cap. 21. & in Meditationibus cap. 20. Leo magnus ſerm. de ſancto Laurentio. Gaudentius Brix. ſerm. 17. Gregorius magnus lib. 7. indict. 2. epiſt. 53. Bernardus in Cantic. ſerm. 77. Mitto innumerabiles alios poſteriores. Igitur & Scriptura, & Patres, & conſenſus vniuerſalis Eccleſiæ Angelos, & Sanctorum iam defunctorum animas intercedere pro viuis, etiam in particulari, pro certo confirmant. Cur non itaque fidelis quiſque animos ſumit eos inuocandi, quos certò ſcit pro nobis in Cœlis orare.

17 Inuocationem tamen hanc Angelorum & Sanctorum, vt ipſi pro nobis orent, & ſint nobiſcum comprecatores, vt loquitur Chryſoſtomus *ſerm. in S. Meletium*, non poſſe in dubium vocari, eſt certiſſimum. Ac ſeorſim de Virgine Deipara à nobis inuocanda, vt pro nobis apud Filium intercedat, habemus documenta præclariſsima, *Irenæum lib. 5. cap. 19. Athan. in Euang. de Deipara. Nazianzenum orat. in Cyprian. Baſilium Seleuciæ orat. 1. de Verb. incarnat. Auguſtin. ſerm. 1. de Annunciat. Coſmam Hieroſolymitanum, & Sophronium item Hieroſolymitanum orat. 6. de Angelorum excellentia. Hildefonſum Toletanum*, &c.

18 At verò inuocationem aliorum Sanctorum, præter B. Virginem, etiam antiquiſſima Eccleſiæ praxis confirmat, itaut ad Apoſtolicam pertineat traditionem. Inuocationes enim Sanctorum in vſu perpetuò fuerunt, & à nemine vnquam, qui hæreticus habitus non fuerit, reprehenſæ. Longum eſſet hic Patres, qui aut inuocant Sanctos, aut inuocandos eſſe aſſerunt, recenſere. Præſtiti id alias ſatis copiosè. Et hic perpetuus Catholicæ Eccleſiæ mos inuocandi Sanctos, vt orent pro nobis, precibusq; ſuis nobis opem ferant, nunquam reprehenſus fuit; ſed potius contrarius error à S. Hieronymo fuit in Vigilantio damnatus, quam damnationem tota approbauit Eccleſia. Damnandi igitur ſunt iudicio totius Sanctæ Eccleſiæ etiam noſtri noui Vigilantiani. Quorum maxima temeritas eſt, dum in noſtra Sanct orum inuocatione idololatriæ crimen comminiſcuntur. Neque iſti Vigilantiani quicquam habent, quod

inuo-

inuocationi huic ſolidè poſſint opponere. Eorum obiectiones totas alibi penitus ſuſtuli. Sanctarum quoque Reliquiarum venerationem puto me plenè aliàs defendiſſe: quam patentiſſimis miraculis Deus ipſe, vti ſibi gratiſſimam, confirmauit.

19 Sed in cultu ſacrarum Imaginum apud nos Idololatriam vigere conſtanter aſſerunt Aduerſarij, atque hinc etiam ſeceſſionem ſuam iuſtam eſſe contendunt. Sed hic quoque vaniſſimus eſt eorum prætextus, neque poſſunt hinc ſe à turpi nota fœdiſſimi Schiſmatis liberare. Nam ſiquo nos ſacras Imagines honore proprio veneramur, præter honorem & cultum, qui propriè prototypo exhibetur, is latriæ honor & cultus non eſt, nec vera adoratio, quæ ſoli Deo debetur. Cum itaque nos clariſſimè profiteamur, diuinum honorem, cultumq; latriæ neque Sanctis, neque ipſorum aut Reliquijs, aut Imaginibus deberi, cur nobis idololatriam obijciunt? Vſus Imaginum ad ritus Eccleſiaſticos ſpectat: in his vero regulæ cognoſcendi an ſint liciti & approbandi, tuta, certa, & infallibilis, eſt praxis, & vſus primitiuæ præſertim Eccleſiæ: vt illi omnes ritus liciti ſint & boni, quos vel Apoſtoli ipſi, vel Apoſtolici Viri instituerunt, aut, ſiue tacitè, ſiue expreſsè, approbarunt. Eccleſiam porro Chriſtianam, etiam antiquiſſimam, totam, & vniuerſalem, ſummo conſenſu, abſque vlla oppoſitione aut contradictione, ſtatuas, & imagines ſacras veneratā eſſe, eſt certiſſimum, & probatiſſimum. Teſtimonia vberrima collegit Ioannes Damaſcenus tribus orationibus, quas pro Imaginibus ſcripſit: collegerunt etiam Patres ſeptimæ Synodi generalis: & poſt hos alij ex noſtris recentiores. Quis ergo ſciolus audeat id damnare, quod Sanctiſſimi & doctiſſimi Patres laudauerunt, docuerunt, exercuerunt; quod ipſa Eccleſia Catholica ab Apoſtolis edocta perpetuò ſeruauit; quod Deus ipſe frequentibus etiam miraculis cōfirmauit? An non igitur, iuxta S. Auguſtini dictum *epiſt. 118.* inſolentiſſimi inſani erunt, qui vſum hunc Imaginum, etiam cum ipſarum proprio honore, (modo latriæ, vel duliæ cultus Sanctis ipſis debitus, abſit) non retinent, nec deuotè conſeruant, ſed abijciunt?

20 Duo potiſſimum contra hanc noſtram ſacrarum Imaginum venerationem vrgent Aduerſarij, quibus contendunt, nos omninò impediri, ne noſtrum Idololatriæ crimen à nobis poſſimus amouere: Et ex his illi ſe in ſuo, tanquam legitimo, firmant Schiſmate. Alterum eſt diuinum præceptum, ne vllæ formentur Imagines. Alterum non excuſari ab externa vera Idololatria eos, qui etiam verum Deum adorant in ſigno quocumque externo, quod ſit pura creatura. Volunt enim cum Caluino, Vitulum aſſumptum fuiſſe à filijs Iſrael *Exo.32.4.* ad verum Deum repræſentandum. Et in hoc potiſſimum firmat & fundat ſuum tractatum de Romanæ Eccleſiæ Idololatria Rainoldus Anglus, totus Puritanus. Mihi verò dubium non eſt, neque Aduerſarijs eſſe poteſt, etiam Sanctos antiquiſſimos Patres, & ipſam Eccleſiam Catholicam, nota habuiſſe, & Decalogum legis, & hiſtoriam Vituli: Et nihilominus, citra omnem difficultatem, omnemq; ſcrupulum, ſacris Imaginibus paſſim vſi ſunt cum veneratione & honore. Sed neque hæc diſputatio hunc libellum decet. Erit ſpero mihi aliquando opportunitas Rainoldi librum de Romanæ Eccleſiæ Idololatria plenè confutandi, quo libro nunc maximè Anglia ſuum defendit Schiſma. Vt verò nunc paucis agam, reuoco eis in memoriam facta Salomonis, qui diuina ſapientia inſtructus, templum ſuum ornauit, non modo illis Imaginibus & artis operibus, quæ Deus ipſe fieri iuſſerat, vt erant Cherubini &c. ſed etiam ex ſe addidit tot effigies & ſculpturas arborum & animalium; erant boues ænei, erant palmæ, malogranata &c. & Thronum ſuum ornauit leonibus, & leunculis aureis *3.Reg.10.19.20.*&c. Intellexit ergo Salomon, & nobis ſatis explicauit, præceptum Decalogi de non formandis imaginibus vllis, non fuiſſe præceptum perpetuum, neque iuris diuini naturalis (niſi quatenus adorationes latriæ erga imagines vetat) ſed iuris diuini tantummodo poſitiui, temporarium, & conditionatum, vt tunc, & tandiu ſeruetur, quando, & quandiu adſit periculũ ne imago idololatriæ ſit cauſa, vel occaſio. Quia igitur nobis iam probe inſtructis nullum in imaginibus idololatrandi imminet periculum, idcirco prohibitio illa Decalogi, quæ ſimi-

litudi-

Digitized by Google

litudines confici vetat, apud nos locum non habet: ac propterea Iconomachi ſacrarum Imaginũ vſum abolentes,eaſq; confringentes, & indignè tractantes, ab Eccleſia Catholica pro peſsimis hæreticis perpetuò habiti ſunt,& inter hoſtes Chriſtianæ Religionis cõputati.

21 Filios Iſrael in adoratione Vituli crimen Idololatriæ patraſſe eſt certiſsimum; ſed Vitulum illum ipſis verum Deum tantummodo repræſentaſſe, nunquam conceſſerim; & falſiſsimum eſt, ac contra verum Sacræ Scripturæ ſenſum, aſſerere, Iſraëlitas in illo Vitulo verum Deum adoraſſe. Adorauerunt Vitulum ipſum aureum, quem veri Dei diuinitatem habere turpiſsimè errantes putabant. Hoc ego ex clariſsimis Sacræ Sripturæ locis facilè, vt ſpero,ſuo loco & tempore conuincam, & Caluini, Rainoldiq; argutationes diſſoluam, oſtendamq; verum Deum in ſignis etiam corporeis poſſe, citra omne idololatrandi periculum, completa latria, adorari: vt iam turpiſsimo Angli nitantur errori,dum ſomniant ſe,cum Rainoldi ineptijs,de Catholica Romana Eccleſia, tanquam verè idololatrica, & propterea ab illis iuſtè abiecta,ac derelicta,triumphare. In noſtro profectò ſacrarum Imaginum vſu, cum & mala circumſtantia, & ſcandalum ordinariè abſit, quia inter Idololatras non viuimus,& quia ſatis inſtructi ſumus, aut eſſe poſſumus,circa legitimam Imaginum venerationem,à vera latria remotiſsimã,propterea licitè poſſumus coram Imagine procumbere, & ſic prototypum, ſi ſit adorabile vera latria,etiam vera latria adorare. Sic profectò filij Iſrael adorabant Deum in nube ad oſtium Tabernaculi,nubem verò non adorabant *Exo.33. 10.* Ita etiam in igne *2.Paralip.7.3.* neque hinc idololatriæ crimen vllum incurrerunt, dum Deum in ſignis corporeis adorarent. Qui ergo huiuſmodi adorationem, tanquam verè & propriè de ſe idololatricam damnant, ne pilum quidem in ſe veri ac ſolidi Theologi habent. Fruſtra itaque hanc idololatriam Proteſtantes cauſantur, vt ſuum Schiſma defendant; atque ita primum quidem ſe in hoc quoque aperta hæreſi contaminant, deinde veri maneant ſchiſmatici, quia cauſa hinc ipſis legitima nulla ſubeat ſeparationis.

D ij Aper-

Digitized by Google

22. Apertiſsimam in ſacroſancta Euchariſtia adoranda idololatriam, hoc eſt, artholatriam, panis videlicet adorationem, & ſanè adorationem latriæ nobis obijciunt: ſe verò ob hoc etiam à Schiſmate excuſant Aduerſarij: ſed plurimum hallucinantur. Nobis enim præſentia realis ac corporalis Corporis & Sanguinis Domini noſtri Iesv Christi in Euchariſtiæ ſacroſanctis myſterijs, eſt certiſſima. Nos ipſummet Corpus Chriſti, de ſe, ob Vnionem hypoſtaticam, adorabile vera latria, ſub ſpeciebus latens, adoramus. Sed neque hæc diſputatio hic locũ habere poteſt. Præſentiam hanc realem, & corporalẽ nos ſupponimus, quæ ſuppoſitio nobis iam fide certa eſt; quia ex Euangelio illam petimus, dicente Chriſto panẽ in manibus geſtante: *Hoc eſt Corpus meum:* iuxta promiſſionem, quam fecerat dicens *Ioan. 6. 51. Panis, quem ego dabo, caro mea eſt.* Itaque ne ſuſpicari quidem poſſunt Aduerſarij nos in hac adoratione idololatriæ errori eſſe obnoxios; ac proinde excuſationem ſui Schiſmatis hinc nullam poſſunt obtendere; ſed verè & propriè ſunt non modo ſchiſmatici, ſed etiam hæretici; ideoq; ab illis mihi fuit omninò recedendum, ne iiſdem ipſorum erroribus adhærerem.

23. Occultam etiam aliquam nobis appingunt Idololatriam, dum in ſale, aqua, oleo, & ſimilibus, poſt exorciſmos & benedictiones, ſpiritualem fiduciam collocamus. Hæc illi ſanè obtrectandi gratia congerunt, & vt videantur quoquomodo ſuum Schiſma excuſare. Benè tamen ſciunt, nos in iſtis certam fiduciam non collocare, quaſi putemus creaturas iſtas vim aliquam certam & infallibilem ex noſtris exorciſmis & benedictionibus accipere. Hæc nos vocamus ſacramentalia, non ſacramenta; vt per ea deuotionem in nobis excitemus: tota verò noſtra fiducia in Deo ſolo eſt, qui Eccleſiæ ſuæ precibus inclinatus, etiam per iſtas creaturas, virtute earundem precum Eccleſiæ, & benedictionum, dona ſua diſtribuat. Maximam partem horum & ſimilium Rituum, ex traditione Apoſtolica, & per manus ab antiquiſſima accepimus Eccleſia, quam, qui ſequitur, errare non poteſt, & qui talia contemnit, & abijcit, tanquam temerarius, & Eccleſiæ hoſtis eſt abijciendus.

Olei

Digitized by Google

Olei benedicti vſum ponit *Tertullianus lib. de bapt.* Inter materias ſacramentales etiam oleum numerat *Auguſtinus epiſt. 119.* Aquæ baptiſmalis conſecratio, ab immemorabili tempore ſeruatur in Eccleſia; nam & *Cyprianus lib. 1. epiſt. vltima*, aquæ & olei conſecrationis meminit, & vnctionis. Templa ſacra, ſi aliqua ratione polluerentur, exorciſmis, & lotione parietum fuiſſe ſolita reconciliari habemus apud Optatum Mileuitanum *contra Parmenianum lib. 2.* Sanctus Baſilius *lib. de Spir. San. cap. 27.* ex traditione deducit ritum communem liniendi oleo baptizatum. In omnium rerum benedictionibus & conſecrationibus, ſignum crucis adhiberi ſolitum, docet antiquitas; *Iuſtinus quæſt. 118. Nazianzen. orat. 1. in Iulianum. & orat. in funere Patris. Chryſoſt. hom. 55. in Matthæum. Auguſtinus tract. 118. in Ioannem. & ſerm. 3. de Annunciat. & ſerm. de Tempore 181. cap. 3. Areopagita, & alij.* Sunt fortaſſe apud nos ritus aliqui non adeo antiqui, in quibus vtimur rebus benedictis, & conſecratis; ſed quemadmodum Eccleſia primitiua ab Apoſtolis inſtructa non timuit periculum vllum occultioris Idololatriæ, ſi oleo conſecrato, & ſimilibus vteretur, cur nos nunc timeamus, qui nihil plus rebus his conſecratis tribuimus, quàm antiquitas ipſa rebus illis tribuerit? Propter hæc igitur ad ſchiſma conuolare, eſt ſummæ impietatis. Ritus hi boni ſunt, plurimi quidem ab Apoſtolis inſtituti, alij vero ex deuotione Eccleſiarum Catholicarũ orti, fidei nulla ex parte aduerſi, imò fidei conſentanei; varietas rituum & ceremoniarum fuit etiam olim in Eccleſijs, ſed non propterea à mutua inter ſe communione illæ recedebant. *Friuolum enim*, ait Sozomen. *lib. 7. cap. 19. & quidem meritò iudicarunt, conſuetudinis gratia, à ſe mutuò ſegregari eos, qui in præcipuis religionis capitibus conſentirent.* Friuola ergo, imò temeraria, imò impia fuit Anglorum ſegregatio, qua ſe ipſi ab Eccleſia vera Catholica diuiſerunt, & in apertum ſchiſma, ſine legitima cauſa, proruperunt: quibuſcum communicare in diuinis, eſt in ipſorum iniuſtiſſimum, & pernicioſiſſimum ſchiſma, conſentire.

De

14. De nouis articulis; quibus illi ſuas inſtruunt querimonias, & ſuum Schiſma conantur excuſare, non eſt nunc diſputandum; prolixus nimium eſſem, ſi huc diuerterem: Res aliàs tractanda. Nunc illud ab ipſis quæro, num putent nouos hos, quos vocant, articulos, eſſe fidei contrarios, an non? Si eſſent fidei contrarij, hæreſes eſſent, & nos hæreticos facerent meritò euitandos, & à Catholicarum Eccleſiarum communione ſegregandos. Sed iam probaui, nullam in Eccleſia Catholica Romana eſſe hæreſim; &,vel ipſo Sereniſſ. Britanniæ Rege, pluribusq; Viris in eo regno doctis fatentibus, Eccleſia Romana in fundamentali fide nullum patitur detrimentum. At iam in ſuperioribus probaui, nullum eſſe verum articulū,qui non ſit fundamentalis,& firma fide credendus. Articulos ergo nullos habet,qui Catholicæ fidei aduerſentur: & cum veræ fidei non ſint contrarij, ſed verā fidem contineant, cauſam ſchiſmati dare non poſſunt. Sed nos,inquiunt,quia articulos illos reijcimus, Eccleſia Romana ab ſe ſeparat,& diuellit. Ego vero doleo,& lugeo, ipſos, antequam de his,quos nouos vocant, articulis, quicquā ageretur,antequam definirentur, iam fœdiſſimum, & ſanè completum Schiſma feciſſe: Cum ſumma ergo vanitate nouos hos articulos poſſunt ſuo ſchiſmati prætexere; effectus enim non poteſt ſuam cauſam præcedere. Eos Schiſma ſine cauſa feciſſe contendo, & hinc eos veros eſſe ſchiſmaticos agnoui, ac propterea etiam ab ipſis receſſi. Illi ipſi tamen articuli euidenter poſſunt ex Scripturis, Traditione, & Patribus demonſtrari; & contrarij ipſorum per eos ſtatuti hæreſum manifeſtarum conuinci, ſi primorum Autorum ſenſus retineatur; vtcumque poſteriores aliqui,mitioribus vſi conſilijs, commodas ſoleant in aliquo dogmate afferre explicationes, (quas ego interdum nonnullas audiui) à catholica ſententia non admodum remotas, quæ pias videntur ferre poſſe ſecum conciliationes. Quis igitur abſque pernicioſo errore, imò & vera hæreſi, in ſola fide reponat ſalutem, & operum bonorum excludat neceſſitatem; merita noſtra abſolutè neget; Iuſtorum gratiam faciat inamiſsibilem, & ipſos impeccabiles? Et qui hos, ac ſimiles contendunt

Digitized by Google

tendunt mordicus eſſe articulos fidei, contrarios vero eſſe hære-ſes, illi profectò circa res fidei errant, & ſe hæreticos eſſe declarant, & conſequenter meritò Catholicis definitionibus inter hæreticos reponuntur. Non igitur vlla hæreſis Eccleſiæ Romanæ, non Idololatria manifeſta vel occulta, cauſam dare potuerunt Schiſmati Proteſtantium: Sed neque Schiſma eidem Eccleſiæ poſſunt illi obijcere: illa enim Schiſma non fecit, ſed paſſa eſt; ab ea ſe Lutherus, ab ea Caluinus, ipſorumq; ſequaces priores ſepararunt, dum Eccleſiæ iudicium contumaciter reiecerunt; Illi Schiſma fecerunt; Illi Chriſti tunicam diuiſerunt; Illi altare contra altare erexerunt; Illi Catholicæ veræ Eccleſiæ nuntium remiſerunt.

25 Cauſam quoque, præter hactenus allatas, & diſcuſſas, neceſſariæ reformationis prætexuerunt. Reformationem ego inter ipſos vix vllam, imò, vt verius dicam, nullam vidi, deformationes multas obſeruaui: Conſcientiæ cura communiter abiecta iacet; nullis, ex adulterijs, ex rapina, & proximi deceptione, ex dolis, ex fraudibus, ex vſuris, (ſi pauciſſimos excipias) ſcrupulis vrgentur, qui confeſsionem auricularem, ieiunia, pœnitentiam, & ſimilia ſacra impiè aboleuerunt. Quod ſi inter nos etiam reprehenſibile aliquid in moribus, in actionibus, in regimine, & gubernatione, & ſimilibus, inueniſſent, id non Eccleſiæ, ſed ſingulorum defectus denotat, qui à Catholicis non probantur, ſed reprehenduntur, nec pro his leuioribus teterrimum Schiſma erat conflandū. Stat in Eccleſia Romana ſolidum, inconcuſſum, & ſtabile fundamentum; quod ſi etiam verum eſſet nos *ſuperponere ei lignum, ſtipulam, fœnum*. *1. Cor. 3. 12.* non propterea à ſalute eſſemus excluſi. Proteſtantes verò à fundamento receſſerunt, fundamentum ipſum deſeruerunt, aurum, quod ſuum inaniter iactant, & argentum, & lapides precioſi, *proiecta viliora ſunt alga*, niſi ſuper fundamentum, quod Chriſtus eſt, iſta ſuperædificent. Vnum fundamentum, non duo fundamenta; vna Eccleſia non duæ; vnus Chriſtus non duo: Si Chriſtus nobis eſt fundamentum (quod negare non poſſunt) ipſis certè fundamentum ille non eſt. Ipſi alte-

ram

Digitized by Google

ram Eccleſiam ſtatuerunt à noſtra diuiſam, & ſeparatam; & illa ſanè Eccleſia eſſe non poteſt, quia vna eſt Eccleſia, non duæ: Qui in ea Eccleſia vult eſſe, extra Eccleſiam veram Chriſti eum eſſe oportet.

26 Deceptum me ab Anglis Proteſtantibus fateor, priuſquam naturam Schiſmatis diligentiùs conſideraſſem: Mihi enim Schiſma ipſis opponenti, reſpondebant aliqui, per ipſos non ſtare, quominus cum Romana Eccleſia communicent; ſe ad vnionem eſſe paratos: Summum tamen Pontificem nolle eos in communionem recipere, quos ab ſe anathemate reſecuerit. Excuſatio hæc aliquandiu mihi iuſta, & rationabilis viſa eſt. Poſtquàm tamen cæpi ex hoc capite in priuatis diſſertationibus, & publicis concionibus vnionem vrgere, quæ propterea mihi non admodum remota videbatur, dum digitum in vlcus altius inferre tento, ſentio in Anglia non Anglicanam, quam mihi vt modeſtam prædicabant, Confeſſionem, ſed Caluini, & multa Lutheri planè deliramenta regulam eſſe fidei communem. Hoc mihi clarius patuit ex vmbratili quadam Synodo Proteſtantium Dordracena, in qua Caluiniani rigores, ex conſenſu & concurſu etiam Anglicanæ Sectæ, per ſuos ad illam Synodum Miſſos, fuerunt confirmati: quos rigores Puritanicos, ſi Anglicana, vt contendunt, illa Confeſſio in certos articulos diſpoſita, in ſe nequaquam continet, cur Caluinianis exceſſibus ſuum calculum, nomine Anglicanæ Profeſſionis, adiecerunt? Qui igitur fieri poteſt, vt qui ſe Eccleſiæ Romanæ acerrimos hoſtes profitētur, illi credantur cum Eccleſia Romana cupere vnionem, & per ipſos non ſtare quominus illa fiat? Quomodo Schiſmatis culpam in Romana, ſeu Tridentina Anathemata poſſunt illi conijcere, qui ante ipſa Anathemata, Schiſmate ſe à Catholica Eccleſia diuiſerūt, & ſane Schiſmate, aliqua ex parte, longè peiori ac fœdiori, quàm fuerit Schiſma Luthero autore conflatum, & Caluino incenſore poſtea firmatum: quia Anglia à dogmatibus Lutheri & Caluini initio abſtinuit, neque hæreſim, aut idololatriam (quas ſuo Schiſmati prætexuerunt Lutherani & Caluiniſtæ) Romanæ Eccleſiæ appinxit, & nihilominus

hilominus abſque cauſa, ne apparenti quidem, ſchiſmati communi hæreticorum, longè poſtea, manus dedit. Diuiſionem & ſeparationem factam laudant nunc, & tuentur maxima ex parte Angli, & pro ea dimicant, vnionem refugiunt, abijciunt charitatem, quicquid poſſunt efficiunt, vt concordia non ſequatur, & fraternitas non conglutinetur; libentiusq́;, dicunt non pauci, & faciliùs ſe cum Turcis inituros ſocietatem, quam cum Papiſtis. Hoc ne eſt paratum habere animum ad concordiam? Siccine verum eſt per ipſos non ſtare quominus cum Romana Eccleſia communicent? Fieri profectò nullo modo poteſt, vt vnio, quæ mihi facilè ſperari poſſe videbatur, conſequatur, niſi illi prius, & hæreſes omnes ac hæreticos deteſtentur, & cum Catholica Eccleſia Romana rectè ſentiant, eiq́; perfecta charitate coniungantur.

27. Henricus Octauus cum ſolo Summo Pontifice fermè negotium habuit, & ipſius primatum hæretico ſpiritu negauit, ſupremat umq́; Eccleſiaſticum duntaxat, nonnullis intemperijs agitatus, arripuit; in reliquis fidem, & Catholicæ Religionis cultum, rituſq́; concernentibus, moderatius ſe geſſit. Sub Eduardo filio puero, & multò magis ſub Elizabeta, non modo à Summo Pontifice Chriſti Vicario, & ſupremo totius Chriſtiani gregis Paſtore, diſceſſum eſt, ſed etiam diuinus cultus per ſummam vim, atque iniuriã, Catholicis eſt ereptus, imò & publicis legibus laicis ſuppreſſus. Nunquid verò Synodus legitima prius coacta? Num obiecta contra Catholicos ſunt diſcuſſa? Num defenſiones ipſorum auditæ? Num erroris alicuius, & impietatis in religione conuicti? Num per Iudicem competentem iudicium eſt peractum? nihil minus. An non adhuc eadem violentia, iniuria eadem, eadem impietas perſeuerat? Quantum laborant etiam in Anglia, ij præſertim, qui Religionis ſuæ qualiſcumque curam aſſumpſerunt, ne Catholicis diuinus, antiquus, pius, præſcriptus cultus reſtituatur? Itane ergo per ipſos non ſtat quominus Schiſma tollatur? Reformationem vrgent. At reformatio quantumuis iuſta & neceſſaria, ſi fiat cum ſchiſmate, eſt turpiſſima deformatio. Id profectò reformatur, quod idem in

ſubſtantia perſeuerat. Manere ergo in Anglia Religio Catholica, eiusq; exercitium ſubſtantiale debuiſſet, & ſi quid in ea reformandum fuiſſet, id reformationi legitimæ, ſeruatis ſeruandis, ſubijci potuiſſet: ſed alia Religio, priori ſuppreſſa, aut compreſſa, non erat inſtituenda; itaut iam ſint duæ inter ſe diuerſæ, & pugnantes: nā ſi poſterior eſt alia à priori, non eſt reformata prior, ſed, quantum in ipſis fuit, deſtructa, & alia noua conſtructa. Duæ porrò Chriſti religiones eſſe non poſſunt, ſed eſt vnica, illa, quæ apud nos eſt, vt oſtendi; ſicut vna eſt Eccleſia, vnum fundamentum, & vnus Chriſtus.

28. Cum itaque, inter cætera mala, me inueterato Schiſmate circumcinctum eſſe, & ſpem omnem Vnionis abijſſe cernerem, ego ſanè Altari contra Altare erecto, & à charitate Eccleſiæ diſiuncto, tuta conſcientia aſtare nec poteram, nec debebam. Quare ad eam me redire conſcientiæ ſtimuli coegerunt. Ad Sanctiſſimam Romanam Eccleſiam Dominam ſuam, meam Agar reuerti fuit neceſſe, audita Angeli ipſam increpantis voce, atque dicentis ei, ***Reuertere ad Dominam tuam, & humiliare ſub manu illius. Gen. 16.9.*** Fuga illa mea non potuit mihi, niſi & ignominiam parere, & ruinam. Sub Dominæ meæ manu me humiliari Deus iubet; Atque in hoc maximè me *DEVM SEQVI* oportet. Vtinam illi, ad quos ſtultè fugeram, ſtatum ſpiritualem ſuum miſerrimum, non ſolum propter hæreſes, ſed etiam ratione Schiſmatis deploratiſſimū agnoſcerent; à quo Schiſmate iam oſtendi eos non poſſe excuſari, quia à vera Chriſti Eccleſia, quæ eſt noſtra Catholica Romana, ſe iniuſtè ſepararūt: & hoc me terruit: Schiſmatici enim à Dei filiatione ſunt excluſi, nam ***Deum non habent Patrem***, vt aſſerit Cyprianus lib. de ſimp. Prælat. ***qui Eccleſiam*** veram ***nolunt habere Matrem***. Mortuus eſt Chriſtus, ***vt filios Dei, qui diſperſi erant, congregaret in vnum. Io. 11.52.*** Mors ergo Chriſti, non ſolum hominum redemptionem, ſed etiam Vnionem Eccleſiæ operabatur, atque operatur. Ante mortem Chriſti, erant filij Dei ſparſi & diuiſi, aliqui ſub lege Moſaica, alij ſub ſola lege naturæ, inter ſe valdè diſſiti, nullam certam ſimul

mul

Digitized by Google

mul conſtituentes vniuerſalem congregationem. Iam verò diuina illud voluit Sapientia, vt omnes penitus ipſius fideles, ac veri per fidem filij, vnicam per totum mundum conſtituerent Societatem; vnicam, ſub Duce & Imperatore Chriſto, eiusq; vexillo ſancta & viuifica Cruce, ijſdemq; ſacramentorum ſignis, & teſſeris, militiam profiterentur. Atque hæc Societas & Congregatio, inſignis eſt effectus mortis Chriſti; quæ mors effecit, vt diſcordes ſectæ, & innumerabiles viuendi rationes, inter ſe diſſimiles, ac valdè contrariæ, in vnitatem Chriſtianam coirent, per illum profectò, *qui eſt pax noſtra, & fecit vtraque vnum*. Et hoc ſanè *per Crucem*, *Epheſ. 2. 14.* Huc applicat Anaſtaſius Synaita *lib. 3. Hexem.* verba illa Creatoris. *Congregentur aquæ in locum vnum*, id enim ad Eccleſiam ſpectare, ait, ex diuerſis populis, & gentibus, & ſectis, ſub vnitate fidei, congregatam. Propterea & ipſe Chriſtus de ſua Cruce dicebat. *Ioan. 12. 32. Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum*. Athan. de Incarnat. Verbi Dei, ait, *Exaltatus enim in Cruce Dominus, vtroque extenſo brachio, vtrumque populum Iudaicum & Gentilem ad ſe vnum inuitauit, vt vtrumque amplexando in ſinum ſuum colligeret*. Vnicus verò eſt ſinus intra brachia Saluatoris.

29. Nec myſterio carere cenſet ibidem Athanaſius, quod Chriſtus mortem Crucis elegerit, non detruncationem capitis, qua Ioanni Præcurſori vita erepta eſt; non ſectionem corporis, quam Iſaias paſſus eſt; *Vt in morte*, inquit, *ſine mutilatione integrum corpus ſeruaret, & cauſa ſubduceretur ijs, qui Eccleſiam in partes cupiunt diſcindere*. Eratq; tantopere cordi Chriſto Domino hæc Vnitas, vt feruentiſſima oratione, ipſa vltima vitæ ſuæ nocte, à Patre petierit, vt ipſius diſcipulos, & reliquos fideles ab hac Vnitate diſcedere non pateretur *Ioan. 17. 11. 20. 21.* & bis addidit, ſe propterea pro hac Vnitate orare, *Vt credat*, inquit, *Mundus, quia tu me miſiſti*. Sed noſtri Aduerſarij nihil hæc conſiderantes, quantum in ipſis eſt, mortem & Crucem Chriſti, abſque effectu hoc præſtantiſſimo Vnitatis, eſſe volunt; & per diuiſiones, ac ſchiſmata, Iudæis,

& Infidelibus anſam præbent obloquendi, & blaſphemandi, Chriſtum, non fuiſſe filium Dei, nec à Deo miſſum; ſiquidem ab ipſo conſtituta Societas non conſiſtat, ſed ſubinde in partes diſſoluatur. Eccleſia Chriſti eſt vna domus, & vna familia: qui ab hac ſe familia ſubtrahit, qui ex hac domo exit, ille ad familiam Chriſti non pertinet, & à ſalute prorſus eſt alienus; ſicut qui intra Arcam non erant, in diluuio perierunt, *Gen. 3.* A corpore Chriſti, quod eſt ſola Catholica Eccleſia Romana, cum ſibi perfecto nexu adhærentibus, ſe Proteſtantes reſcccuerunt; igitur membra Chriſti non ſunt, ac proinde Caput ipſorum non eſt Chriſtus, neque in eos influit ille Spiritum ſuum, & dona ſua. Sunt itaque membra putrida, & iam reſecta, quia ſua ſponte impiè ſe à Corpore abſciderunt. ***Sunt palmites à vite præciſi, nulli vſui, niſi igni apti, Ezech. 15. 3. Neque poteſt eſſe particeps diuinæ charitatis, qui eſt hoſtis Vnitatis***, ait Auguſtinus *epiſt. 50.*

30 Omnium bonorum ſpiritualium, ſiquæ putant ſe poſſidere, iacturam per Schiſma fecerunt: ***Si linguis hominum loquar & Angelorum***, inquit Paulus 1. Cor. 13. 1. ***Charitatem autem non habeam, nihil ſum, nihil mihi prodeſt*** &c. Ex his Pauli verbis monet ſapiẽter Auguſtin. ***de baptiſmo lib. 1. cap. 9.*** Nullũ opus bonum ſchiſmatico quicquam prodeſſe. Aperte Cyprianus hoc ipſum, nec ſemel expreſſit. ***Etſi***, inquit, ***lib. 4. Epiſt. 2. occiſus propter nomen Chiſti poſtmodum fuerit extra Eccleſiam conſtitutus, & ab Vnitate atque Charitate diuiſus, coronari in morte non poterit***. Idẽ inculcat ***lib. 1. Epiſt. 1. & ad Iubaianum, & tract. de ſimp. Prælat. ſeu de Vnitate Eccleſiæ, & de orat. dominica***. Eumdem ſequitur Chryſoſtomus ***in Epiſt. ad Epheſ. homil. 11.***

31 Quanto vero ſcelere ſe obſtrinxerint, facta dira ſeparatione, conſiderent, quæſo, ex eo quod Schiſma ſit Eccleſiæ ſanctæ deſtructiuum: nam vox Chriſti eſt ***Omne Regnum in ſe diuiſum deſolabitur. Luc. 11. 17.*** & Pauli, ***Videte, ne dum inuicem mordetis, inuicem conſumamini Gal. 5. 15.*** Et hoc ſcelus deſtruendi Eccleſiam, poſſe eſſe illud peccatum in Spiritum Sanctum, quod Chriſtus dixit non remitti,

remitti, neque in hoc ſæculo, neque in futuro *Matt. 12. 31.* probat Ambroſius *lib. 2. de pœnit. cap. 4.* Sic Meretrix illa peſsima *3. Reg. 3. 26.* malebat infantem non eſſe, quam illum ſinu propriæ matris excipi; & contra eam clamabat, *Nec mihi, nec tibi, ſed diuidatur.* Schiſmatici, quantum in ipſis eſt, ne fides integra & viua in ſinu veræ Matris Eccleſiæ conſeruetur, conantur ipſam diuidere, vt apud neutros viua ſit; ſed nihil obtinent: & ſciant de ipſis dici; *Qui diſsipat ſepem, mordebit eum coluber. Eccleſ. 10. 8.*

32 Neque mirum quod iam in plures hæreſes inciderint ipſi Angli, & Puritaniſmus apud eos dominetur, licet Lutheranis & Caluinianis hæreſibus nondum eſſent contaminati, cum primùm ſchiſma totale fecerunt: Irenæus enim *lib. 3. cap. 40. & lib. 4. cap. 43.* præclarè docet, diſciſſos ab Eccleſia, ex fonte Spiritus Dei non potare, ſed eos fodere ſibi lacus detritos, & in errores fœdiſſimos, contra fidei veritatem, delabi. Sic & Cyprianus *lib. de ſimpl. Pral.* Eccleſiam Catholicam facit radicem, fontem, ſolem, vt ſicut ramus vitam habet à radice, riuus aquam à fonte, radius ſplendorem à ſole, ita fidei ſinceritatem ex coniunctione cum Eccleſia Catholica haberi. Qui igitur ab ea ſe præciderunt, fidei veritatem non poſſunt haurire, ſed neceſſe eſt decidant in errores. Sunt enim arbores ſine radice, ſunt riui ſine fonte, & ſunt radij ſine ſole. Vnde paſſim Patres, his, & ſimilibus rationibus conuincunt, Schiſma tandem in hæreſim erumpere: qui enim cum Eccleſia Catholica coniunctionem habere detrectat, is ab ea diſcere etiam veritates fidei, quarum theſaurus & conſeruatrix eſt ipſa ſola, detrectabit. Benè igitur Auguſtinus *cont. Creſcon. lib. 2. cap. 7.* definiuit, *Inueteratum ſchiſma, eſſe ipſammet hæreſim.* Et meritò Cyprianus *lib. 1. epiſt. 6.* in omni Schiſmate illam ad minimum hæreſim inuenit, quod per ipſum tollatur articulus, *Credo Sanctam Eccleſiam Catholicam; & remiſſionem peccatorum*: qui enim credunt Eccleſiam Sanctam Catholicam, eſſe veram Chriſti Eccleſiam, ab ea, ſi ita credunt, diſcedere non poſſunt: quod ſi diſcedũt, profectò non credunt, Catholicã Eccleſiã, eſſe veram Chriſti Eccleſiam. Sic Auguſt.

hæreſi

Digitized by Google

hæreſi 69. ad Quod vult Deum, ait, Donatiſtas, Schiſma in Hæreſim vertiſſe. Et Ambroſ. *in Orat. de funere fratris* approbans illius factũ, qui Luciferianas fugerat Eccleſias, vt ego nunc Anglicanas, ait. *Non putauit fidem eſſe in Schiſmate; Nam etſi fidem in Deũ tenerent, tamen erga Dei Eccleſiam non tenerent, cuius patiebãtur velut quoſdam artus diuidi, & membra lacerari. Etenim cùm propter Eccleſiam Chriſtus paſſus ſit, & Chriſti Corpus Eccleſia ſit, non videtur ab ijs exhiberi Chriſto fides, à quibus euacuatur eius paſſio, Corpuſq; diſtrahitur.*

33. Fuitne igitur mihi, cum tanto animæ diſpendio, inter Schiſmaticos & Hæreticos commorandum? abſit. Acerbo animi dolore angor; quod tandiu inter ipſos fuerim verſatus, & impia contra Matrem meam, contra Veritatem Catholicam arma ſumpſerim, & tractarim, libroſq; de Republica Eccleſiaſtica hæreſibus plenos, quas penitus abominor & deteſtor, conſcripſerim, & in Caſtris infamibus, non ſine perpetua nominis mei infamia, militarim. Tanti me ſceleris profectò & piget, & pudet: Veniamq; facinoris à Deo Optimo Maximo, à Chriſto Saluatore noſtro, & ab ipſius in terris ſupremo Vicario Summo Pontifice ſupplex, totuſq; venerabundus poſco, & errata mea ſummæ Clementiæ eiuſdem Pontificis plenè ſubijcio: Quippe qui à nemine in terris iudicandus, noſtrum omnium ſupremus Iudex, Vices Chriſti in Eccleſia militanti pleniſsimè gerens, ſedet. Vtq; Dominus ipſe, pœnitenti ſinum miſericordiæ ſuæ libenter aperit, Ita brachijs Clementiæ ſuæ Sanctitatis, me exceptum iri plurimum confido. Exemplum Cypriani contra Stephanum Summum Pontificem, in Eccleſia Catholica reprehenſum admodum, & damnatum, me aliquando in ſcelere, Summo Paſtori obnitendi, confirmabat; nunc vero turpis meus lapſus, meo periculo me docuit, quàm facilè à recto fidei tramite deuient Epiſcopi, qui, vnico polari ſydere contempto, certiſsimum videlicet, ac tutiſsimum Romani Pontificis ductum poſthabentes, proprios ignes fatuos ſequuntur ad interitum. Vtinam, quemadmodum diuinus Cyprianus, proprij ſanguinis pro Chriſto effuſione, omnem

prio-

Digitized by Google